

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти

Кафедра менеджменту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Застосування та етика GenAI у наукових дослідженнях» на 2024-2025 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	2курс, 1семестр
Освітня програма/спеціалізація	Економіка
Спеціальність	051 Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання, посада

Тягунова Злата Олександрівна,
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту

Контактний телефон	+38-050-190-66-96
Електронна адреса	Baffy.sxema@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна: http://www.mened.puet.edu.ua/ он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 09.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	-

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Метою вивчення дисципліни є надання аспірантам практичних знань для використання генеративного штучного інтелекту в інноваційних дослідженнях, одночасно прищеплюючи глибоке розуміння етичних наслідків, пов'язаних з його застосуванням. Цей міждисциплінарний курс спрямований на підготовку науковців, здатних відповідально орієнтуватися в мінливому ландшафті штучного інтелекту, сприяючи збалансованій інтеграції передових технологій та етичних міркувань у своїх дослідницьких проектах.
Тривалість	5 кредитів ЄКТС/150 годин (лекції 20 год, практичні заняття 40 год., самостійна робота 90 год.)
Форми та методи навчання	Лекції, практичні заняття, індивідуальні заняття, робота з аналізу ситуацій, ділові ігри.
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль виконання навчальних завдань; виконання завдань самостійної роботи; тестування; поточна модульна робота. Підсумковий контроль: ПМК
Мова викладання	Українська

**Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна,
програмні результати навчання**

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<p>Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.</p> <p>Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у галузі менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямках.</p> <p>Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження з менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямків з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми; складати пропозиції щодо фінансування досліджень та/або проєктів.</p>	<p>Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми</p> <p>Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел</p> <p>Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.</p> <p>Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.</p> <p>Здатність ініціювати, розробляти, реалізовувати та управляти науковими проєктами у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках та /або складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.</p>

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Генеративний штучний інтелект в науці та дослідженнях		
Тема 1. Вступ до генеративного штучного інтелекту	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Виконати завдання для самостійної роботи. Опрацювати матеріали, рекомендовані викладачем, за темою
Тема 2. Прогресивні генеративні моделі	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Виконати завдання для самостійної роботи. Опрацювати матеріали, рекомендовані викладачем, за темою
Тема 3. Обробка природної мови (NLP) в дослідженнях	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Виконати завдання для самостійної роботи. Опрацювати матеріали, рекомендовані викладачем, за темою
Тема 4. Генеративний ШІ в аналізі зображень та відео	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Виконати завдання для самостійної роботи. Опрацювати матеріали, рекомендовані викладачем, за темою

Назва теми	Вид роботи	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Тема 5. Генеративний ШІ для DataAugmentation	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Виконати завдання для самостійної роботи. Опрацювати матеріали, рекомендовані викладачем, за темою
Модульна контрольна робота 1		
Модуль 2. Етика використання генеративного штучного інтелекту в дослідженнях		
Тема 6. Основи етики в штучному інтелекті	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Виконати завдання для самостійної роботи. Опрацювати матеріали, рекомендовані викладачем, за темою
Тема 7. Етичні наслідки застосування генеративного ШІ	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Виконати завдання для самостійної роботи. Опрацювати матеріали, рекомендовані викладачем, за темою
Тема 8. Нормативне регулювання та ризиківикористання ШІ	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Виконати завдання для самостійної роботи. Опрацювати матеріали, рекомендовані викладачем, за темою
Тема 9. Інтелектуальна власність результатів досліджень при застосуванні ШІ	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Виконати завдання для самостійної роботи. Опрацювати матеріали, рекомендовані викладачем, за темою
Тема 10. Майбутні тенденції та соціальна відповідальність галузі ШІ	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Виконати завдання для самостійної роботи. Опрацювати матеріали, рекомендовані викладачем, за темою
Модульна контрольна робота 2		
ПМК		

Інформаційні джерела

1. Пчелянський, Д. П., & Воїнова, С. А. (2019). Штучний інтелект: перспективи та тенденції розвитку. *Automation of technological and business processes*, 11(3), 59-64.
2. Баранов, О. А. (2023). Визначення терміну “штучний інтелект”. *Інформація і право*, (1 (44)), 32-49.
3. Каткова, Т. Г. (2020). Штучний інтелект в Україні: правові аспекти. *Право і суспільство*, 6, 46-55.
4. Бисага, Ю. М., Белов, Д. М., & Заборовський, В. В. (2023). Штучний інтелект та авторські і суміжні права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 2(76), 299-304.
5. Панухник, О. В. (2023). Штучний інтелект в освітньому процесі та наукових дослідженнях здобувачів вищої освіти: відповідальні межі вмісту ШІ. *Галицький економічний вісник*, 83(4), 202-211.
6. Майба, М. А. (2023). Використання штучного інтелекту для покращення наукової продуктивності. *Наука та освіта в дослідженнях молодих учених : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. для студ., аспірантів, докторантів, молод. учених, Харків, 18 трав. 2023 р.* / Харків. нац. пед.

ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2023. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/b66aa9b5-1eee-4c25-aa5d-07006a7598a8/content>

7. Мар'єнко М., Коваленко В. Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. Фізико-математична освіта, 2023. Том 38. № 1. С. 48-53. DOI: 10.31110/2413- 1571-2023-038-1-007
8. Шевченко, А. І. (2022). ЩОДО ПРОЄКТУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УКРАЇНІ НА 2022–2030 рр. *ArtificialIntelligence*, 1, 75-157.
9. Дубняк, М. (2023). Проблеми використання ChatGPT у науковій діяльності: роль етичних і правових норм. *Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності*, 64-68.
10. Непокрита, В. І. (2019). ПЕРСПЕКТИВИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ Актуальність теми та її вивченість в науковій літературі: Сьогодні. *Математичні методи, моделі та інформаційні технології у науці, освіті, економіці, виробництві: збірник тез I Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з проблем вищої освіти і науки, м. Маріуполь, 26 квітня 2019 р./Маріупольський державний університет; уклад. Шабельник ТВ, Дяченко ОФ, Морозова АО–Маріуполь: МДУ, 2019.–246 с., 37.*
11. Драч, І., Петроє, О., Бородієнко, О., Регейло, І., Базелюк, О., Базелюк, Н., & Слободянюк, О. (2023). Використання штучного інтелекту у вищій освіті. *Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство*, 15, 66-82.
12. БАТАРЕЄВ В.В. Методи та системи штучного інтелекту. *Вісник Хмельницького національного університету*, №1, 2021 (293). DOI 10.31891/2307-5732-2021-293-1-17-21
13. Толочко, С., Хомич, В., & Колесник, Т. (2023). Великі мовні моделі в освітній і науковій діяльності. *ScientificCollection «InterConf»*, (166), 92-100.
14. Костенко, О. (2022). Електронна юрисдикція, метавесвіт, штучний інтелект, цифрова особистість, цифровий аватар, нейронні мережі: теорія, практика, перспективи. *Наукові інновації та передові технології*, (2 (4)).
15. Філіпенко, Л. В., Думанський, О. В., & Козак, О. В. (2023). Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України: погляд крізь призму наявності штучного інтелекту. *Академічні візії*, (19).
16. Задихайло, О. А. (2023). АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ. *Збірник наукових праць ХНПУ імені ГС Сковороди "Право"*, (37), 9-14.
17. Кокарча, Ю. А. (2023). ЕТИКА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ДОСЛІДЖЕННЯ МОРАЛЬНИХ ТА ЕТИЧНИХ ПРОБЛЕМ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В РІЗНИХ СФЕРАХ ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. *Організатори конференції: Міністерство освіти і науки України, Університет митної справи та фінансів, Рада молодих учених Університету митної справи та фінансів*, 260. URL: https://www.researchgate.net/profile/Vadym-Polishchuk/publication/372128788_Perspektivi_cifrovih_tehnologij_na_rinku_strahovih_poslug/links/64a5768a95bbbe0c6e16ab98/Perspektivi-cifrovih-tehnologij-na-rinku-strahovih-poslug.pdf#page=261
18. Бібік, І., Вишняк, В., & Кравченко, С. (2023). Етичні наслідки штучного інтелекту: баланс між прогресом і відповідальністю в епоху машинного навчання. *ScientificCollection «InterConf»*, (156), 551-554.
19. Сілютіна, І. (2023). ЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У ВИЩІЙ ШКОЛІ. *Вісник науки та освіти*, (10 (16)).

20. Hagendorff, T. (2020). Theethicsof AI ethics: Anevaluationofguidelines. *Mindsandmachines*, 30(1), 99-120.
21. Siau, K., &Wang, W. (2020). Artificialintelligence (AI) ethics: ethicsof AI andethical AI. *JournalofDatabaseManagement (JDM)*, 31(2), 74-87.
22. Sarker, I.H., Furhad, M.H. &Nowrozy, R. AI-DrivenCybersecurity: AnOverview, SecurityIntelligenceModelingandResearchDirections. *SN COMPUT. SCI.* 2, 173 (2021).
<https://doi.org/10.1007/s42979-021-00557-0>
23. Mirbabaie, M., Brünker, F., MöllmannFrick, N.R.J. *etal.* Theriseofartificialintelligence – understandingthe AI identitythreatattheworkplace. *ElectronMarkets* 32, 73–99 (2022).
<https://doi.org/10.1007/s12525-021-00496-x>
24. Ferguson, Y. (2023). AI atWork, Workingwith AI. FirstLessonsfromRealUseCases. In: LeCoze, J.C., Antonsen, S. (eds) *SafetyintheDigitalAge*. SpringerBriefsinAppliedSciencesandTechnology(). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-32633-2_11
25. Powers, T. M., &Ganascia, J. G. (2020). TheEthicsoftheEthicsof AI. *TheOxfordhandbookofethicsof AI*, 25-51.
26. Heilinger, J. C. (2022). Theethicsof AI ethics. A constructivecritique. *Philosophy&Technology*, 35(3), 61.
27. Khan, A. A., Badshah, S., Liang, P., Waseem, M., Khan, B., Ahmad, A., ... &Akbar, M. A. (2022, June). Ethicsof AI: A systematicliteraturereviewofprinciplesandchallenges. In *Proceedingsofthe 26th InternationalConferenceonEvaluationandAssessmentinSoftwareEngineering* (pp. 383-392).

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Пакет програмних продуктів MicrosoftOffice.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика оцінювання здобувачів вищої освіти: завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Положення про організацію освітнього процесу <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh-orgu-osv-proc.pdf>

Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/04/poloz-por-pidgotov-phd.pdf>

Положення про порядок вибору здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії вибіркового навчального дисциплін навчального плану <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/04/poloz-por-vyb-vyb-nd-phd.pdf>

Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyvannya.pdf

Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/por-likvid-akad-zaborgovanosti.pdf>

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають свідомо дотримуватися академічної доброчесності; не допускати списування (один в одного, з власноруч написаного тексту, друківаного або електронного носія інформації тощо) під час виконання індивідуальних навчальних завдань та дидактичних тестів; якісно оформлювати посилання на джерела інформації при написанні доповідей, підготовки презентацій, тез тощо В ПУЕТ діють:

Кодекс честі студента https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_studenta.pdf

Положення про академічну доброчесність https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_akadem_dobrocheshnist.pdf

Положення про запобігання випадків академічного плагіату <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh-zapob-akad-plagiat.pdf>

Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:

Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf

Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/polozh_pro_akademichnu_mobilnist.pdf

Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/10/polozh-vyznan-rezv-informal-neformal.pdf>

Політика вирішення конфліктних ситуацій: Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravylya-vyrishennya-konfliktnyh-sytuaczij-u-puet.pdf>

Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh_pro-apel_pidscontr.pdf

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/>

Політика підтримки учасників освітнього процесу:

Психологічна служба: <http://puet.edu.ua/psychologichna-pidtrymka-v-puet/>

Студентський омбудсмен ПУЕТ <https://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/>

Уповноважений з прав корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/>

Безпека освітнього середовища: Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» <http://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyedyalnosti/>

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
I семестр	
Модуль 1 (теми 1-5): захист домашнього завдання (1 бали); обговорення матеріалу занять (2 бали); виконання навчальних завдань (1 балів); завдання самостійної роботи (2 балів); тестування (2 бали); поточна модульна робота (10 балів)	50
Модуль 2 (теми 6-10): захист домашнього завдання (1 бали); обговорення матеріалу занять (2 бали); виконання навчальних завдань (1 балів); завдання самостійної роботи (2 балів); тестування (2 бали); поточна модульна робота (10 балів)	50
Разом за семестр	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни